

П. О. Подлепіна

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

У роботі визначено глобалізаційні пріоритети країн, що розвиваються. Автором з'ясовано місце та роль туризму в досягненні 17 цілей сталого розвитку в країнах із трансформаційною економікою на період до 2030 року. Проведено аналіз щодо труднощів, які стоять перед туристичною галуззю країн, що розвиваються. Обґрунтовано причинно-наслідкові зв'язки формування соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються. У статті досліджено структурно-логічні основи сталого розвитку на засадах синергії щодо використання туристичного потенціалу. Здійснено авторське визначення сутності і головних принципів сталого розвитку туризму в країнах, що розвиваються.

Ключові слова: сталий розвиток, глобалізаційні пріоритети та цілі, сталий туризм, рекреаційно-туристичний потенціал, соціально-економічний розвиток, синергія, принципи сталого розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У період постіндустріального суспільства зовнішні глобалізаційні соціально-економічні виклики стають масштабними, їх необхідно збалансувати на засадах сталості суспільного розвитку країн світу. Зазначимо, що 2017 рік на 70-й сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН) був оголошений роком сталого розвитку туризму відповідно до ініціатив Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) [1]. Це дасть можливість систематизувати на основі гармонізації взаємовідносин у системі «природа – суспільство» діяльність урядів країн світу, підприємств туристичної сфери у структурі світового господарства, їх логістику та просторову закономірність туристичних потоків. Через це необхідно визначити їх місце та роль, яку вони відіграють у перетворенні туризму на каталізатор позитивних соціально-економічних змін, зокрема в країнах, що розвиваються [2].

В умовах, коли сфера послуг стає домінантою, туризм займає визначальну роль у п'яти ключових сегментах суспільної діяльності світового масштабу, зокрема: всебічний стійкий економічний розвиток; соціальне залучення, зайнятість та подолання бідності; ефективне використання ресурсів, охорона навколишнього середовища та кліматичні зміни; культурні цінності, різноманітність і спадщина; взаєморозуміння, мир і безпека. Отже, виходячи зі сказаного вище, варто зауважити, що господарська діяльність на засадах сталого розвитку ґрунтується на залученні кожної особи до суспільної корисної справи «... Від кожного – по здібностях, кожному – по потребах...» [3]. Зазначимо, що у цьому контексті наші відмінності є джерелом творчості, креативу, ідей та розвитку, а не нетерпимості й упередженості. Необхідно кожному громадянину своєї держави поглиблювати уміння, навички та формувати фахову компетенцію, використовуючи ментальні загальнолюдські цінності на принципах збалансованості та гармонії [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зауважимо, що методологічними принципами розробки соціально-економічних основ сталого розвитку займалися, як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Серед зарубіжних науковців потрібно виділити Маршала А., Реймерс Н., Дейлі Г., а серед вітчизняних, зокрема, таких: Б. Данилишин, С. Дорогунцов, М. Долішній, В. Міщенко, Я. Коваль, О. Новоторов, М. Паламарчук, І. Журба, Т. Орехова, Т. Ткаченко, Т. Кожухова та інші.

Невирішені частини проблеми. Проте ряд питань, зокрема, місце та роль країн, що розвиваються у системі сталого розвитку світового співтовариства є мало дослідженою. Не було визначено глобалізаційні пріоритети сталого розвитку країн, що розвиваються, та представлено їх аналіз. Зрештою, не до кінця з'ясовано, як туризм зможе прискорити реалізацію 17 цілей сталого розвитку на період до 2030 року. Не проведено системного аналізу щодо визначення ролі туризму в просуванні сталого розвитку в трьох основних напрямках: економічному, соціальному та екологічному.

Постановка завдання. Метою статті є визначення впливу міжнародного туризму на сучасні пріоритети сталого розвитку країн, що розвиваються. Для досягнення мети були поставлені такі

головні завдання: визначення глобалізаційних пріоритетів та цілей сталого розвитку країн, що розвиваються, в умовах глобалізаційних процесів; з'ясувати місце та роль туризму в досягненні 17 цілей сталого розвитку країн, що розвиваються; проаналізувати, які труднощі стоять перед туристичною галуззю країн, що розвиваються; обґрунтувати причинно-наслідкові взаємозв'язки формування соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються; дослідити структурно-логічні основи сталого розвитку на засадах синергії щодо використання туристичного потенціалу; визначити сутність головних принципів сталого розвитку туризму.

Основний матеріал дослідження. У другій чверті XXI століття туристична галузь довела свою здатність зокрема, сприяти економічному розвитку і створенню нових робочих місць. Зауважимо, що туризм формує 15 % світового ВВП, 11 % торгівлі і одне із 11 новостворених робочих місць, через це туризм є важливим соціально-економічним сегментом світового господарства. Необхідно пам'ятати, що більше ніж 1,2 млрд осіб у рік перетинають кордони різних країн світу, тому туризм став суттєвою основою для міжнародного діалогу, обміну надбаннями світової культури, соціальної інтеграції, миру, і на цих засадах формування сталого розвитку. Зрештою, це знайшло своє відображення у залученні туризму до реалізації 17 цілей сталого розвитку на період до 2030 року, проголошених Генеральною Асамблеєю ООН. Через те відбувається диверсифікація туристичної галузі з точки зору нових напрямів і системоформуючих ринків, зростаючого впливу технологій і зміни структури споживчих потреб, серед яких варто виокремити прагнення до автентичності та долучення до світового досвіду. Завдяки своєму зростанню і багатоплановому характеру туризм став потужною силою в просуванні сталого розвитку в трьох основних напрямках: економічному, соціальному та екологічному. Його важлива роль у розбудові світового господарства була визнаною, як уже згадувалося, шляхом залучення туризму до переліку галузей, які можуть зробити внесок у досягнення зазначених цілей сталого розвитку [3].

Визначимо глобалізаційні пріоритети країн, що розвиваються, через призму досягнення 17 цілей сталого розвитку, а також з'ясуємо місце та роль туризму в цьому процесі.

Так, аналізуючи ціль 1 Подолання бідності у всіх її формах, ми бачимо, що:

1.1 Туризм має стати інтеграційною складовою щодо соціального залучення та зайнятості різних верств населення в об'єднаних територіальних громадах країн, що розвиваються.

1.2 Країни, що розвиваються, можуть забезпечити сталий розвиток виключно шляхом ефективного використання всіх видів ресурсів (людських, природних, туристично-рекреаційних, геополітичних), структурно-технологічного супроводу, встановленню сучасного виробництва та наявних конкурентних можливостей (активізація ролі окремої людини в суспільстві, забезпечення соціальної справедливості, соціальної рівності, ефективна зайнятість, екологічна безпека).

1.3 Розвиток економік країн, що розвиваються, має ґрунтуватися на дослідженнях, що підтверджують наявність некапіталомісткого варіанту розвитку більшості галузей національного господарства. У цьому контексті туризм зі своєю динамічною сферою обігу та малою капіталомісткістю найшвидше може створити нові робочі місця та наповнити бюджет місцевих територіальних громад країн, що розвиваються [3].

Щодо цілі 2 Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства, то місце туризму полягає у такому:

2.1 Заохочувати створення малого та середнього підприємництва у туристичній галузі, яка є на другому місці (після сільськогосподарської галузі) щодо створення нових робочих місць і на першому місці по відношенню до динаміки кругообороту капіталу [3].

2.2 Збільшити інвестування, у тому числі шляхом активізації міжнародного співробітництва, в сільську інфраструктуру і агропропаганду, через формування загальнодержавної системи по заохоченню функціонування підприємств туристичної галузі, зокрема у сегменті агро- і зеленого туризму.

Аналізуючи ціль 3 Забезпечити здоровий спосіб життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці, варто звернути увагу на те що:

3.1 Необхідно із раннього дитинства у країнах, що розвиваються, запроваджувати державою багаторівневе еколого-туристичне виховання, а також зменшити на третину передчасну смертність від інфекційних захворювань за допомогою профілактики, лікування та підтримувати психічне здоров'я і благополуччя. Тут потрібно популяризувати здоровий спосіб життя через розроблення системи туристично-рекреаційних програм «Ти є запорукою благополуччя для ближнього» на мікро-, мезо- та макрорівнях, а також запровадження та реалізацію спортивного, екстремального, патріотичного-виховного туристичного продукту [5].

3.2 Покращувати профілактику та лікування залежності від психоактивних речовин, у тому числі зловживання наркотичними засобами і алкоголем. Для цього необхідно запроваджувати для дітей, підлітків та юнацтва систему регіональних екотуристичних змагань «Люби та знай свій рідний край», «Здоров'я – запорука твого щастя» [3].

Зазначимо, що ціль 4 Забезпечення всеохоплюючої, справедливої, якісної освіти та заохочування можливості навчання впродовж усього життя для всіх, дає можливість:

4.1 Забезпечити, щоб всі дівчата і хлопці завершили здобуття безкоштовної, рівноправної і якісної початкової та середньої освіти на еколого-туристичних засадах, що дозволяє домогтися затребуваних і ефективних результатів навчання.

4.2 Розвивати на державному рівні основи туристичної освіти для членів об'єднаних територіальних громад, у школах а також фахової підготовки для працівників туристичної сфери.

4.3 Забезпечити, щоб усі учні здобували знання і навички, необхідні для сприяння збалансованому функціонуванню сфери послуг, у тому числі шляхом навчання з питань сталого розвитку та сталого способу життя на засадах туристсько-екологічної імперативи (знань, виховання та переконань) [3].

4.4 Туризм дасть змогу на більш ефективному рівні пропагувати культуру, мир та злагоду, громадянське суспільство, усвідомлення цінності культурного різноманіття і його внеску у сталий розвиток країн, що розвиваються.

Досліджуючи ціль 8 Сприяння поступальному всеохоплюючого та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх, зазначимо, що слід:

8.1 Поступово підвищувати глобальну ефективність використання ресурсів у системах споживання і виробництва та прагнути, щоб економічне зростання не супроводжувалося погіршенням стану навколишнього середовища, як це передбачається десятирічною (2017–2027 рр.) стратегією дій з переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва.

8.2 Забезпечити розробку і здійснення стратегій заохочення сталого туризму, який сприяє:

- а) утворенню робочих місць;
- б) розвитку та популяризації місцевої культури;
- в) виробництву місцевої продукції [3].

8.3 Збільшити надання в рамках ініціативи «Допомога у сфері торгівлі товарами та послугами» підтримки країнам, що розвиваються, особливо найменш розвиненим країнам, у тому числі по лінії розширеної комплексної рамкової програми із технічної допомоги у галузі торгівлі та наданні туристичних послуг найменш розвиненими країнами.

З'ясовуючи ціль 9 Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям, варто звернути увагу на наступне:

9.1 Розширити доступ дрібних промислових підприємств, зокрема підприємств туристичної галузі, особливо в країнах, що розвиваються, до фінансових послуг, у тому числі до недорогих кредитів, і посилити їх інтеграцію до виробничо-збутових ланцюжків та ринків.

9.2 Сприяти розвитку екологічно стійкої і сталої туристичної інфраструктури в країнах, що розвиваються, за рахунок збільшення фінансової, технологічної та технічної підтримки африканських країн, найменш розвинених країн, що не мають виходу до морів, а також малих острівних держав, що розвиваються.

Обґрунтовуючи ціль 10 Скорочення нерівності всередині країн і між ними, ми бачимо, що необхідно:

10. Сприяти впорядкованій, безпечній, законній міграції та мобільності людей, зокрема заохочення функціонування усіх видів туризму, у тому числі за допомогою проведення спланованої і добре продуманої міграційної та туристичної політики.

Аналізуючи ціль 11 Забезпечення відкритості безпеки життєдіяльності, екологічної стійкості міст, населених пунктів, необхідно:

11.1 Забезпечити загальний доступ до безпечних, доступних і відкритих для всіх бажаючих осіб – зелених, туристично-рекреаційних зон та громадських місць, особливо для жінок і дітей, літніх людей та інвалідів.

Важливою є ціль 12 Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва, адже реалізуючи її маємо можливість:

12.1 Забезпечити, щоб люди в усьому світі мали необхідну інформацію та відомості про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою на основі еколого-рекреаційного та культурно-мистецького туризму.

12.2 Розробляти і упорядкувати інструменти моніторингу впливу на сталий розвиток туризму, який сприяє створенню робочих місць, розвитку місцевої культури та виробництву місцевої продукції.

Окремо варто виділити ціль 17 Зміцнення засобів реалізації та активізації роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку, адже її аналіз дає можливість з'ясувати, що сучасні технології, зокрема, дають змогу:

17.4 Розширювати співпрацю по лінії Північ-Південь і Південь-Південь у сучасній світовій туристичній сфері, а також тристороннє регіональне і міжнародне співробітництво в галузях науки, техніки й інновацій, та доступ до відповідних досягнень та запровадження вище зазначених здобутків у туристичній галузі; активізувати обмін знаннями на взаємно узгоджених умовах, у тому числі завдяки поліпшенню координації між існуючими механізмами, зокрема на рівні ООН, а також за допомогою глобального механізму сприяння передачі технологій.

17.6 Забезпечити до 2025 року повномасштабне функціонування банку технологій і механізму розвитку науки, технологій та інновацій в інтересах найменш розвинених країн і розширити використання високоефективних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій у тому числі ІТ туризм.

Щодо нарощування потенціалу, варто зазначити, що:

17.7 Посилити міжнародну підтримку ефективного і цілеспрямованого нарощування потенціалу країн для сприяння реалізації національних планів досягнення усіх цілей у сфері сталого розвитку туризму, у тому числі завдяки співпраці по лінії Північ-Південь і Південь-Південь та на засадах тристороннього співробітництва.

Виходячи із проведеного вище аналізу 17 цілей сталого розвитку, з'ясуємо, які труднощі стоять перед туристичною галуззю країн, що розвиваються. Існують три основні сфери, які створюють перешкоди для розвитку туристичної галузі, зокрема:

- сучасні технології та їх застосування у сфері туристичної діяльності. Технології мають величезний потенціал для галузі з точки зору операцій з туроперейтингу, інноваційність управління, зокрема талант- та час-менеджменту по формуванню нових знань та фахових компетенцій. Мають бути створені пріоритетні напрями на засадах штучного інтелекту (ІТ туризм), де технології сприяють створенню більш стійкої та конкурентоспроможної туристичної галузі. На даному етапі країни, що розвиваються, не мають достатніх можливостей залучити сучасні технології та їх фінансування;

- безпечні, надійні та комфортні подорожі. Необхідно розробити стратегії, які сприятимуть інтеграції туризму в структуру охорони і безпеки, сприяючи спрощенню поїздок і впровадженню механізмів полегшення подорожей, таких як електронні візи тощо;

- сталий туризм і внесок галузі в Порядок денний сталого розвитку. У 1950 році було 25 млн іноземних туристів, у 2018 році їх кількість перевищила 1,2 млрд, а до 2030 року очікується 1,8 млрд туристів, згідно з прогнозом ЮНВТО. Із сучасним технологічно-інноваційним, динамічним розвитком туристичної галузі необхідно освоювати сталі методи, у тому числі еколого-туристичне виховання самих туристів. Завдяки своєму зростанню і багатоплановому характеру туризм став потужною силою в просуванні сталого розвитку в трьох основних напрямках – економічному, соціальному та екологічному. Значення туризму, його місце та роль були визнані, як уже згадувалося, шляхом залучення туризму до переліку галузей, які можуть зробити внесок у досягнення 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) [3].

Зазначимо, що у майбутньому може не бути туристичної галузі як структурної одиниці світового господарства, якщо вона не буде ґрунтуватись на принципах сталості, таких як охорона навколишнього середовища, збереження культури та традицій місцевих народів та народностей, повага до місцевих об'єднаних громад. Туристична галузь приносить еколого-економічний та соціальний ефект, адже вона сприяє підвищенню рівня інформованості про екологічно чисті принципи сталого розвитку туризму, створенню гідних робочих місць з урахуванням гендерної збалансованості та стимулюванні економічного розвитку за участю місцевих громад. Проте, якщо туристична спільнота, зокрема окремо взятий турист, не будуть дотримуватись цих принципів, вплив галузі може мати негативні наслідки, тому еколого-туристичний продукт, який формується на засадах ментальних цінностей гармонії «людина – природа», має дуже важливе значення для нашої успішної співпраці на шляху до більш сталого майбутнього.

Різноманітність нашого світу об'єднує нас і дає нам можливість досліджувати, використовувати і випробовувати найкраще, що можуть запропонувати місцеві культури та громади,

особливо для країн, що розвиваються, сприяє створенню робочих місць (особливо для жінок та молоді), дає можливість людям будувати краще життя, генерувати ресурси для захисту культурної спадщини і навколишнього середовища, сприяє відродженню сільських і міських районів, зближує людей і робить нас кращими.

Туризм сприяє зміцненню миру в усьому світі, адже подорожуючи, ми не лише одержуємо знання про культуру й історію певного місця. Ми також сприймаємо нове мислення і нові погляди щодо різних питань, проблем і викликів зовнішнього світу.

Варто зазначити, що туризм, виходячи із глобалізаційних пріоритетів сталого розвитку країн, що розвиваються, займає головну роль. Реалізація зазначених цілей та пріоритетів прямо-пропорційна реальному туристично-рекреаційному потенціалу, лише у цьому випадку ми маємо можливість вести розмову про ефективність його впливу на соціально-економічний розвиток країн, що розвиваються (рисунок 1).

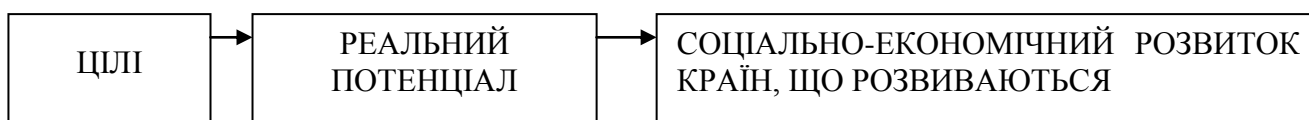

Рисунок 1 – Причинно-наслідкові взаємозв'язки формування соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються

Аналізуючи структурно-логічні, причинно-наслідкові зв'язки зазначеної вище схеми, ми бачимо, що під конкретні поставлені цілі використовується наявний потенціал, що дає можливість розв'язувати соціально-економічні негаразди. Зазначимо, що туристично-рекреаційний потенціал тої чи іншої слаборозвинутої країни впливає на частку, місце та роль даної країни у реалізації 17 цілей сталого розвитку на період до 2030 року.

Для того, щоб вирішити питання сталого розвитку туризму, визначальним чинником постає освіта та показники якості життя населення. По мірі формування туристичної інфраструктури, як зазначається в матеріалах Гаазької декларації з туризму, а також Конференції «Ріо+20», постає потреба розвитку на загальнодержавному рівні основ туристичної освіти для членів територіальних громад у школах та фахової підготовки для співробітників туристичної сфери [12].

Сутність концептуальних засад сталого розвитку туризму містить у собі два ключові взаємопов'язані положення. По-перше, це необхідність задоволення потреб, у тому числі пріоритетних, усіх верств населення, зокрема малозабезпечених і соціально незахищених, як правило, через соціальні форми туризму. Причому, в туризмі практично рівною мірою виявляються економічні, соціальні та естетичні потреби людини. По-друге, це наявність ресурсних обмежень, що обумовлює здатність доквітля задовольняти нинішні та майбутні потреби людства. Основною складовою обмежень у сталому розвитку є природне навколишнє середовище. Однак для туризму вагомими є також такі складові обмежень, як економічні, культурологічні, соціально-побутові і ті, що обумовлені організацією суспільства, станом технології, рівнем культури і освіти населення [3].

У процесі визначення глобалізаційних пріоритетів сталого розвитку країн, що розвиваються, ми маємо розуміти, що науковою основою даного процесу є теорія синергетики (рисунок 2)

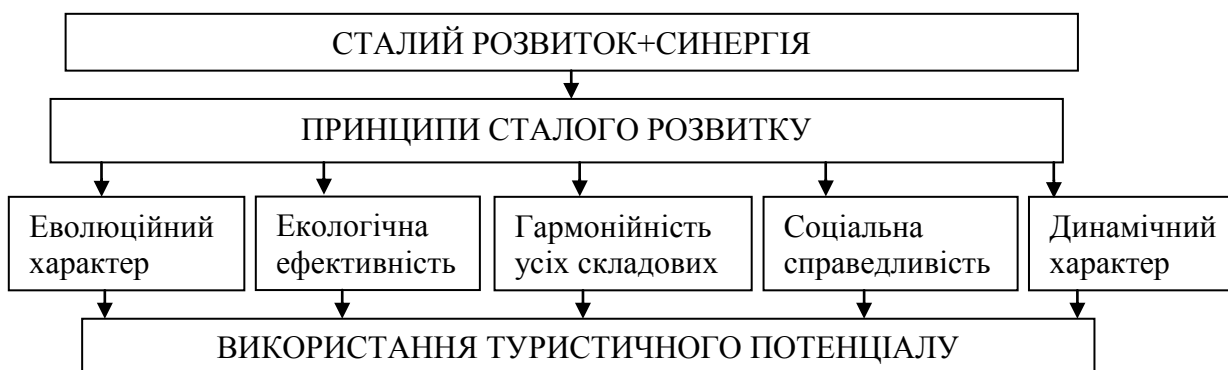

Рисунок 2 – Структурно-логічні основи сталого розвитку на засадах синергії щодо використання туристичного потенціалу

Через систему атракторів та біфуркацій виходимо на самоорганізацію та саморозвиток сталості країн світового співтовариства, зокрема країн, що розвиваються. Використовуючи засади синергії, можемо оптимізувати принципи та складові сталого розвитку, що дасть можливість більш ефективно використовувати туристичний потенціал країн, що розвиваються.

Отже, виходячи із сказаного вище, ми бачимо, що принципи сталого розвитку туризму сприяють управлінню усіма ресурсами так, що економічні, соціальні й естетичні потреби забезпечуються й одночасно відбувається процес збереження культурної самобутності, основних екологічних процесів, біологічного розмаїття та систем підтримання життя. Головним завданням сталого розвитку туризму є задоволення найважливіших потреб людини засобами реалізації життєвих функцій при допомозі туризму, як специфічного виду діяльності [11].

Сталий розвиток туризму базується на загальних для нього принципах, зокрема на чотирьох головних його складових: екологічній, економічній, суспільній (сталість місцевих громад), культурологічній.

Визначимо сутність головних принципів сталого розвитку туризму, в першу чергу, для країн, що розвиваються [11]:

1. Еволюційність – визначальна складова довготривалого розвитку, тому що революційні стрибкоподібні зміни в туризмі, без належного стартового етапу та наявності інституцій, неналежною інфраструктурою і кадровим забезпеченням, спотворене бачення працівників туристичних підприємств та споживачів туристичного продукту про туристичні цінності призводять до діаметрально протилежного вектору розвитку – від'ємного і не сталого.

2. Екологічна ефективність туристичного руху та туристичного підприємництва допомагає у збереженні і поступовому відтворенні цілісності навколишнього середовища та культурної спадщини.

3. Збалансованість усіх складових елементів сталого розвитку туризму як соціо-еколого-економічної системи. Наявні обмеження у сфері експлуатації природних туристично-рекреаційних ресурсів у країнах, що розвиваються, певною мірою відносні, оскільки пов'язані зі здатністю біосфери справлятися з наслідками людської діяльності.

4. Соціальна справедливість доступу різних поколінь генерацій до туристичних ресурсів: природних і антропогенних, економічних, культурологічних і соціально-побутових. Реалізація принципу соціальної справедливості передбачає виконання декількох завдань: постійна диверсифікація пропозиції туристичних послуг і туристичних продуктів, регіональна диверсифікація туристичного бізнесу, регулювання руху капіталу, демографії і соціальних завоювань, щодо структури доходів різних верств населення, обсягу та структури вільного часу, доступу до послуг охорони здоров'я, освіти спорту і туризму, культури та розваг.

5. Динамічний характер розвитку. Сталий розвиток туризму являє собою не постійний гармонійний стан, а процес об'єктивних закономірних змін, в якому масштаби використання ресурсів, напрями інвестицій, орієнтація наукового, технічного та культурно-освітнього розвитку і інституційних перетворень повинні узгоджуватися у площині можливостей задоволення туристичних потреб теперішніх і майбутніх поколінь.

Традиційними принципами вирішення проблем економічної політики сталого розвитку туризму в країнах, що розвиваються, повинні стати: достатність, справедливість, ефективність, збалансованість, динамічність та довготривалість. Дотримання принципів сталості розвитку передбачає вирішення трьох глобальних економічних проблем – розміщення ресурсів, їх розподіл і масштаби використання, кожна з яких є окремою ціллю і, як слушно зазначає відомий американський вчений соціолог-економіст Г. Дейлі, вирішення однієї з них не вирішує інших [4].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Провівши дане дослідження, ми прийшли до наступних висновків: було визначено сучасні глобалізаційні пріоритети та цілі сталого розвитку країн, що розвиваються, в умовах глобалізаційних процесів; з'ясовано місце та роль туризму в досягненні 17 цілей сталого розвитку країн, що розвиваються; проаналізовано, які труднощі стоять перед туристичною галуззю країн, що розвиваються; обґрунтовано причинно-наслідкові взаємозв'язки формування соціально-економічного розвитку країн, що розвиваються; досліджено структурно-логічні основи сталого розвитку на засадах синергії щодо використання туристичного потенціалу; визначено сутність головних принципів сталого розвитку туризму.

Отже, з метою диверсифікації економічної політики сталого розвитку щодо туристичної сфери, загальні її принципи можуть бути конкретизовані як: регулювання масштабів туристської діяльності

та їх обмеження до оптимальної величини; платність за використання туристичних ресурсів; диференціація розміру плати за ресурси залежно від їх цінності; ефективне партнерство між державними, центральними, регіональними, місцевими, громадськими і бізнес організаціями, а також іншими зацікавленими сторонами у регулюванні сталим розвитком туризму; спільна, але диференційована відповідальність за порушення норм використання та умов; інтегрований, програмний, екологічний, культурологічний підходи до планування і управління туристичною діяльністю.

Список використаної літератури

1. Данилишин Б. М., Дорогунцов С. І., Міщенко В. С., Коваль Я. В., Новоторов О. С., Паламарчук М. М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. Київ: РПВС України, 2000. 716 с.
2. Журба І. Є. Теоретико-методологічні проблеми формування ресурсної стратегії сталого розвитку України в нових умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 5 (251). С. 268–273.
3. ООН: офіційний сайт. Глобальні цілі сталого розвитку. URL: <http://un.org.ua/ua/>
4. Журба І. Є. Методологічні принципи розробки соціально-економічних та фінансових основ сталого розвитку в умовах глобалізації. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 45. Ч. 1. С. 42–48.
5. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку. Київ: Інтелсфера, 2002. С. 49–69.
6. Подлепіна П. О. Основні засади капіталізації сфери міжнародного туризму в країнах з різним рівнем економічного розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 45. Ч. 2. С. 97–102.
7. Журба І. Є., Матюх С. А., Земський Ю. С. Міжнародний туризм – рушійна сила економічного зростання країн світу. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 1. С. 123–129.
8. Журба І. Є. Транскордонне співробітництво країн Центральної та Східної Європи в умовах розширеного ЄС (питання теорії та практики): монографія. Хмельницький: ХНУ, 2008. 311 с.
9. Журба І. Є. Пріоритетні форми трансформації транскордонного співробітництва в умовах наближення України до ЄС: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2012. 276 с.
10. Дорогунцов С., Ральчук О. Ідентифікація цивілізаційного розвитку: проблеми моделювання й аналізу. *Вісник НАН України*. 2006. № 12. С. 25–42.
11. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. Київ: НТЕУ, 2009. 463 с.
12. Валюх А. М., Зайцев Д. Б., Якимчук А. Ю. Роль міжнародних організацій у сфері збереження й відтворення природного капіталу. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/12.pdf

References

1. Danylyshyn, B. M., Doroguntsov, S. I., Mischenko, V. S., Koval, Ya. V., Novorov, O. S., Palamarchuk, M. M. (2000) Naturally-resource potential of steady development of Ukraine. Kyiv: RPVS Ukrainy. 716 p. [in Ukrainian].
2. Zhurba, I. E. (2017) Theoretical and methodological problems of forming of resource strategy of steady development of Ukraine in new terms of menage. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, № 5 (251), pp. 268–273 [in Ukrainian].
3. The UN official site. Global Sustainable Development Goals. Available at: <http://un.org.ua/en/>
4. Zhurba, I. E. (2017) Methodological principles of development of socio-economic and financial foundations of sustainable development in the conditions of globalization. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, iss. 45, part 1, pp. 42–48 [in Ukrainian].
5. Daley, G. (2002) Out of growth. Economic theory of sustainable development. Kyiv: Intelsfera, pp. 49–69 [in Ukrainian].
6. Podlepina, P. A. (2017) Basic principles of capitalization of international tourism in countries with different levels of economic development. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, iss. 45, part 2, pp. 97–102 [in Ukrainian].
7. Zhurba, I. E., Matyukh, S. A., Zemsky, Yu. S. (2019) International tourism – the driving force of economic growth of the countries of the world. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 123–129 [in Ukrainian].
8. Zhurba, I. E. (2008) Cross-border cooperation of Central and Eastern European countries in the enlarged EU (issues of theory and practice): monograph. Khmelnytsky: KhNU, 311 p. [in Ukrainian].

9. Zhurba, I. E. (2012) Priority forms of transformation of cross-border cooperation in the context of Ukraine's accession to the EU: monograph. Khmel'nitsky: KhNU, 276 p. [in Ukrainian].
10. Doroguntsov, S. Ralchuk, O. (2006) Identification of civilizational development: problems of modeling and analysis. *Visnyk NAN Ukrainy*, no. 12, pp. 25–42 [in Ukrainian].
11. Tkachenko, T. I. (2009) Sustainable tourism development: theory, methodology, business realities: monograph. Kyiv: NTEU, 463 p. [in Ukrainian].
12. Valyukh, A. M., Zaitsev, D. B., Yakimchuk, A. Yu. The role of international organizations in the field of natural capital conservation and reproduction. Available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/12.pdf

P. O. Podlepina

**THE IMPACT OF INTERNATIONAL TOURISM ON THE CURRENT PRIORITIES
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN DEVELOPING COUNTRIES**

This paper identifies the globalization priorities of developing countries. The purpose of this article is to determine the impact of international tourism on the current priorities of sustainable development in developing countries. In the second quarter of the 21st century, the tourism industry has proven its ability, in particular, to promote economic development and job creation. It should be noted that tourism accounts for 15 % of world GDP, 11 % of trade and one of 11 jobs created, making tourism an important socio-economic segment of the world economy. It should be remembered that more than 1.2 billion people cross the borders of different countries every year, so tourism has become a vital basis for inter-ethnic dialogue, the sharing of world cultural heritage, social integration, peace, and, on this basis, sustainable development. Therefore, there is a diversification of the tourism industry in terms of new directions and system-forming markets, the growing impact of technologies and the change of consumer needs structure, among which the desire for authenticity and adherence to world experience should be emphasized. Due to its growth and multifaceted nature, tourism has become a powerful force in promoting sustainable development in three main directions: economic, social and environmental ones. Its important role in the development of the world economy has been recognized, as already mentioned, by bringing tourism to the list of industries that can contribute to the achievement of these sustainable development goals. The author has identified the place and role of tourism in achieving the 17 sustainable development goals in transformation countries up to 2030. The analysis of the difficulties faced by the tourism industry of developing countries is carried out. Cause-and-effect relationships in the formation of socio-economic development of developing countries have been justified. In the article structural and logical foundations of sustainable development on the basis of synergy, regarding the use of tourism potential, are investigated. The author's definition of the nature and main principles of sustainable tourism development in developing countries is carried out.

Keywords: *sustainable development, globalization priorities and goals, sustainable tourism, recreational and tourism potential, socio-economic development, synergy, sustainable development principles.*

Стаття надійшла до редакції 16.07.2019

DOI 10.24025/2306-4420.0.54.2019.177904

Подлепіна П. О., доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
ORCID 0000-0002-7877-5901

Podlepina P. O., associate professor of the department of tourism business and country studies, V. N. Karazin Kharkiv National University